

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

unum intrinsecè connecti cum alio, & non dependere ab illo: unde cum essentia divina sit omnino independens à creaturis possibilibus, non est intrinsecè connexa cum illis. Sic discurrit præfatus Author disp. 54. cap. 6. num. 26. Sed hic discursus non concludit: Ergo præcipuum ejus fundamentum corrui.

22. Minor probatur multipliciter. Primò ex D. Thoma quæst. 2. de verit. art. 3. ad 11. ubi sic habet: *Dicendum quòd quamvis si à linea diminuatür punctus in actu, nihil deperat de linea quantitate; si tamen diminuatür à linea quòd non sit à puncto terminabilis, peribit linea substantia. Similiter etiam est de Deo: non enim aliquid Deo deperit, si ejus creaturæ ponantur non esse; deperit tamen perfectioni ipsius, si auferatur ab eo potestas producendi creaturam.* Sed si creaturæ modo possibles redderentur repugnantes, auferretur à Deo potestas producendi creaturas: Ergo periret aliquid perfectionis ipsius, & consequenter Deus, ratione suæ perfectionis, est intrinsecè connexus cum creaturis possibilibus. Quod etiam ratione suadet: Nulla potentia potest existerè sine suo objecto, ac proinde habet cum illo necessariam connexionem: Sed objectum omnipotentiae est ens possibile, sive creabile, ut docet idem S. Doctor infra quæst. 25. art. 3. in corp. Ergo si nulla creatura foret possibilis, non esset in Deo omnipotentia, ac proinde illa est essentialiter connexa cum possibilitate creaturarum.

23. Secundò probatur eadem Minor principalis, & magis declaratur inefficacia fundamenti propositi. Magis necessarium potest cum minùs necessario, ab intrinsecò connecti: Ergo quamvis Deus sit magis necessarius, quàm creaturæ possibles; non sequitur ipsum intrinsecè cum illis non connecti. Consequentia patet, Antecedens probatur. Veritas principiorum est magis necessaria, quàm veritas conclusionis, ut ex Aristotele docent communiter Logici, & tamen illorum veritas est intrinsecè connexa cum veritate conclusionis; aliàs in recta demonstratione possent præmissæ esse veræ, quamvis conclusio esset falsa: Ergo magis necessarium potest intrinsecè cum minùs necessario connecti. Et ratio à priori est, quia eo ipso quòd unum est necessarium à se, & alterum necessarium ab alio, illud magis necessarium est: stat autem necessarium à se connecti cum habente necessitate ab illo, dummodo utrumque sit necessarium simpliciter; ut constat in principiis & conclusione: Ergo magis necessarium potest cum minùs necessario, ab intrinsecò connecti.

24. Denique probatur eadem Minor principalis, & magis adhuc convellitur idem fundamentum E Vazquezij: Stat unum intrinsecè connecti cum alio, & non dependere ab illo: Ergo ex eo quòd essentia divina sit independens à creaturis possibilibus, non rectè inferri eam cum illis intrinsecè non connecti. Consequentia patet, Antecedens probatur primò. Essentia, ut radix est proprietatum, est intrinsecè connexa cum illis, & tamen prout sic, non est ab illis independens: Ergo stat sine dependentia connexio.

Secundò, Unum relativum est cum alio connexum, & tamen non dependet ab illo, aliàs simul naturæ & cognitione non essent: Ergo verum est Antecedens.

Tertiò, Veritas principiorum, prout à priori inferri veritatem conclusionis, est connexa ne-

A cessario cum illa (aliàs, ut supra arguebamus, posset veritas principiorum cum falsitate conclusionis conjungi) & tamen veritas principiorum, ut à priori inferentium veritatem conclusionis, non est dependens ab illa: si enim ut dependens eam inferret, inferret formaliter ut effectus, ac proinde non à priori, sed à posteriori illam probaret: Ergo idem quod prius.

§. IV.

Solvantur objectiones.

25. Objicies primò: Angelus comprehendit suam virtutem intellectivam, & tamen non cognoscit omnes suas intellectiones possibles; alioquin in sua virtute naturali posset cognoscere omnes creaturas possibles in particulari, quæ essent objecta talium intellectionum; cum repugnet unum actum, prout ab alio distinctum, comprehendendi, nisi saltem quoad an est, cognoscantur objecta à quibus distinctionem accipiunt: Ergo quamvis Deus comprehendat suam omnipotentiam, non sequitur quòd in seipso tanquam in causa, omnes creaturas possibles cognoscat, sicque ruit præcipuum fundamentum nostræ sententiae.

26. Respondeo concessò Antecedente, negando Consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia intellectus Angeli non est causa completa omnium intellectionum quas elicere potest, cum ratione sui non habeat sibi unitas species representativas omnium possibilem, quibus intellectus ad intelligendum compleri potest: omnipotentia verò Dei, est virtus completa & perfecta respectu omnium possibilem, secundum omnem rationem; & quia in sola causa completa, adæquata, & perfecta, potest cognosci effectus, virtus intellectiva Angeli potest comprehendendi ab ipso, non cognitio in particulari omnibus intellectionibus in sua virtute contentis; licet virtus divina comprehendendi nequeat, non cognitio omnibus creaturis possibilibus, secundum proprias, peculiariæque perfectiones, quibus adinvicem distinguuntur.

27. Objicies secundò: Illud quod habet rationem medij ducentis in cognitionem alterius, debet dicere ordinem ad illud, & ei perfecte assimilari: Sed divina essentia, cum sit absoluta & independens à creaturis, non refertur ad illas; & cum non conveniat cum illis, nisi tantum analogicè, ipsis non assimilatur perfecte: Ergo non habet rationem medij ducentis in cognitionem creaturarum possibilem.

28. Respondeo primò, hoc argumentum æquè & magis militare contra Adversarios, cum illi doceant essentiam divinam habere rationem speciei intelligibilis, immediatè representantis creaturas; & species intelligibilis majorem debeat habere proportionem & similitudinem cum objecto quod primario representat, & magis ad illud referri, quàm illud quod habet solum rationem cause & medij cogniti respectu illius.

29. Respondeo secundò, negando Majorem, quantum ad primam partem; non enim semper requiritur, quòd medium manifestans dicat ordinem ad rem quam manifestat, sed sufficit quòd res manifestata ad illud referatur: unde cum creaturæ dicant habitudinem ad divinam essentiam & omnipotentiam, tanquam ad causam, habeantque intimam ab illa dependentiam; essentia divi-

- na, quamvis absoluta ab omni respectu creaturarum, potest habere rationem medij ad illas cognoscendas. Pro cuius elucidatione.
30. Advertendum est, quod quando medium representans, & res representata, sunt intra eundem ordinem, debent dicere habitudinem adinvicem; secus verò quando medium est ordinis superioris & increati, ut contingit in proposito. Sicut quamvis in rebus creatis, mater & filius dicant mutuam relationem adinvicem; tamen inter Christum & B. Virginem, non est relatio mutua, quia suppositum Verbi Divini, cum sit ordinis superioris & increati, est incapax relationis realis ad creaturam.
31. Ad secundam verò partem Majoris, in qua dicitur, illud quod habet rationem medij cogniti, respectu alicujus objecti, debere ipsi assimilari; dicendum est, ad rationem medij cogniti, non requiri convenientiam univocam, aut similitudinem formalem cum objecto quod manifestat, sed sufficere convenientiam, & similitudinem quandam causalem, & veluti radicalem, ut constat in essentia, quæ habet rationem medij ad cognoscendas proprietates quæ ab ipsa dimanant, & tamen non convenit univocè cum illis, cum sit in genere substantia, proprietates verò in genere qualitatis; nec habet cum ipsis similitudinem formalem, sed tantum causalem & radicalem, quatenus est illarum causa, & veluti radix à qua procedunt. Idem cum proportione dicendum est in proposito, ut enim essentia divina habeat rationem medij cogniti respectu creaturarum, sufficit quod habeat cum illis similitudinem quandam causalem, & veluti eminentialem, & quod in ratione primæ causæ eminenter contineat omnes illarum perfectiones & differentias, etiam atomas & inviduales.
32. Objicies tertio: Inter medium cognoscendi, & rem cognitam, debet esse necessaria connexio, aliàs non posset ducere in certam & infallibilem illius cognitionem; sicut medium probabile non ducit in certam ac scientificam cognitionem conclusionis, quia necessariò cum illa non connectitur: Sed inter essentiam divinam, & creaturas possibiles, non reperitur necessaria connexio: Ergo illa non potest deservire ut medium ad illas cognoscendas. Major constat, Minor verò probatur multipliciter. Primo, quia si essentia divina haberet connexionem necessariam cum creaturis possibilibus, illis destructis, ea pariter destrueretur, quod videtur absurdum.
33. Secundo, Si omnipotentia Dei esset necessariò connexa cum creatura possibili, æquè necessarium esset creaturam esse possibilem, ac Deum esse omnipotentem; imò cum omnipotentia Dei sit ipse Deus, non minùs necessaria foret possibilitas creaturæ, quàm existentia Dei, quod etiam videretur falsum, & repugnans principiis fidei & luminis naturalis; cum Deus sit ens à se & per essentiam, & quæcumque creatura possibilis, ens ab alio, & per participationem.
34. Tertio, Si essentia Dei cum creaturis possibilibus conduceretur, dependeret ab illis: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: Tum quia illud dependet ab alio quod sine illo nequit subsistere: At si essentia divina cum creaturis possibilibus necessariò conduceretur, non posset sine illis subsistere: Ergo penderet ab illis. Tum etiam, quia illa mutuò dependent, quæ posita se ponunt, & ablata se auferunt:
- A Sed si essentia divina cum creaturis possibilibus necessariò conduceretur, illis sublati tolleretur: Ergo penderet ab illis.
35. Respondeo concessa Majori, negando Minorem: nam divina essentia & omnipotentia habent connexionem simpliciter necessariam cum tota collectione rerum possibilium, tanquam cum objecto & termino adæquato, & cum quolibet possibili, tanquam cum objecto & termino inadæquato.
36. Ad primam probationem in contrarium, dicendum est, quod destructis creaturis possibilibus, destrueretur divina omnipotentia, non quidem à priori & per locum intrinsecum, sed à posteriori & per locum extrinsecum. Ratio est, quia possibilitas creaturarum non est aliquid in se actu extra potentiam causæ, nec proinde potest destrui nisi in causa: non potest autem hæc possibilitas in causa destrui, nisi destruat vis producendi creaturas, quæ est ipsamet causa, ac proinde nisi destruat ipsa causa.
37. Ad secundam probationem, nego sequelam Majoris; fieri enim potest aliqua sic esse inter se connexa, quod deficiente uno, impossibile sit aliud non deficere, & tamen quod unum sit magis necessarium quàm aliud, quia unius necessitas firmiori nititur fundamento: v. g. magis necessarium est hominem esse rationale, quàm risibilem, & tamen deficiente risibilitate, deficeret etiam rationalitas in homine; & universalius principia sunt magis necessaria quàm conclusiones, ut docent Dialectici, & tamen deficiente veritate conclusionum, veritas principiorum deficeret.
38. Ad tertiam nego etiam sequelam Majoris, nam inter medium cognoscendi & rem cognitam, non debet esse semper necessaria connexio, per mutuam dependentiam utriusque extremi, sed sufficit quod sit necessaria connexio, per dependentiam in uno, & eminentiam in altero. Unde ad primam probationem in contrarium, distinguo Majorem: Illud dependet ab alio, quod sine illo nequit subsistere, ratione subordinationis ad illud, concedo Majorem. Ratione continentia illius per modum causæ, nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Et insto in divinis, ubi Pater nequit sine Filio subsistere, & tamen non dependet ab illo; & in creatis, ubi unum relativum non potest sine alio subsistere, & tamen sine dependentia ab illo, aliàs simul naturæ & cognitione non essent. Similiter essentia ut est radix proprietatum, est intrinsecè connexa cum illis, & tamen prout sic non est ab illis dependens: Ergo stat sine dependentia connexio, ut supra arguebamus.
39. Ad secundam probationem distinguo Majorem: Illa mutuò dependent, quæ posita se ponunt, & ablata se auferunt: si se ponant & auferant à priori, & per locum intrinsecum, concedo Majorem: si unum à priori, & per locum intrinsecum, & aliud solum à posteriori, & per locum extrinsecum, nego Majorem: licet autem ex destructione divinæ omnipotentia, tollatur à priori, & per locum intrinsecum, possibilitas creaturarum; ex repugnantia tamen seu impossibilitate creaturarum, solum à posteriori, & per locum extrinsecum, tollitur divina omnipotentia, eo ferè modo quo destructis conclusionibus, necessariò deductis, veritas principiorum tollitur, ut supra declaratum est.

Objicies

39. Objicies quartò: Deus cognoscit peccata pro formali malitiâ, non solum ut existentia, sed etiam ut possibilis, quæ tamen ab ipso, quatenus sunt mala formaliter, causari nequeunt: cognoscit etiam entia rationis, ut chimæras hircocervos, & similia humanæ mentis deliria, quæ ab ipso effingi nequeunt: Ergo omnia quæ cognoscit, non cognoscit in seipso tanquam in causa.

Confirmatur: Angelus plura cognoscit quorum causa non est, & quæ non continet in propria virtute: Ergo & Deus.

40. Ad objectionem respondeo primò, Quòd quando dicimus Deum omnia in seipso tanquam in causa cognoscere, hoc debet intelligi de omnibus quorum habet vel habere potest ideam, & quæ ab ipso ut à primo principio & prima causa efficiente possunt procedere: peccata verò, chimæra, & alia entia rationis, nullam in Deo habent vel habere possunt ideam, ut in ultima disputatione dicemus; nec à Deo ut prima causa efficiente possunt procedere, unde non mirum quòd illa in Deo tanquam in causa cognosci nequeant.

41. Respondeo secundò, Quòd licet Deus aliqua cognoscat quæ non causat, ut peccata & entia rationis, illa tamen non cognoscit nisi in effectibus ab ipso causatis, vel causabilibus; & sic omnia cognoscit in seipso tanquam in causa, vel mediâtè vel immediâtè. Quæ doctrina est D. Thomæ quæst. 2. de veritate art. 15. ad 1. & hîc art. 10. ad 2. & 3. & in corpore, ubi docet Deum cognoscere mala per bona creata quibus opponuntur; & quia boni per quod malum cognoscitur, Deus est causa, omnia in seipso ut in causa cognoscit, non quia mali causa sit, sed quia est causa boni, per quod malum cognoscit.

Idem dicendum est de chimæra, & aliis entibus rationis: chimæra enim componitur ex extremis repugnantibus inter se, ut caudâ leonis, capite draconis, & corpore hominis, quæ conjungi ab intrinseco repugnat; unde his extremis cognitis, illorum repugnantia cognoscitur; & cum extrema in Deo ut in causa contineantur; chimæra licet impossibilis, in Deo tamen ut causa cognoscitur; non quidem ut causa illius, sed ut causa extremorum ex quibus componitur, & quorum conjunctio impossibilis est.

42. Ad confirmationem, concessò Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem: Ratio autem discriminis est, quia Angelus plura cognoscit per proprias illorum species: Deo autem repugnat alia extra se cognoscere per speciem à sua essentia distinctam, & cum essentia divina non possit alia à se representare, nisi illa eminenter per modum causæ contineat, Deus non potest cognoscere aliquid extra seipsum, sed solum in seipso & in essentia sua tanquam in causa. Unde Dionysius cap. 7. de divinis nominibus: *Etenim si secundum unam causam, Deus omnibus existentibus esse tradidit, secundum eandem causam sciet omnia, & non ex existentibus sumet ipsorum cognitionem.*

43. Objicies quintò: Cognitio rei in alio tanquam in causa, est discursiva, cum discurrere nihil aliud sit quàm effectus in causa cognoscere: Sed cognitio Dei discursiva non est, cum discursus aliquam imperfectionem Deo repugnantem involvat: Ergo Deus non cognoscit creaturas in sua essentia tanquam in causa.

Tom. I.

A Respondeo negando Majorem, ad ejus probationem dicendum, quòd discurrere est effectus in causa cognoscere per plures actus distinctos, quorum unus sit causa alterius; cognoscere autem effectus in causa, unico intuitu, & sine multiplicitate actuum, non est discurrere, ut docet S. Thomas hîc art. 7. & patet in oculo, qui non censetur discurrere, quando unico intuitu plura objecta in speculo videt. Quare observandum est, aliud esse unum in alio tanquam in causa cognoscere, & aliud illud cognoscere ex alio tanquam ex causa: primum enim fieri potest sine discursu, & per unicum actum; ad secundum verò requiritur discursus & multiplicitas actuum: unde cum Deus non cognoscat creaturas ex sua essentia tanquam ex causa, per plures actus, sed unico simplici actu & intuitu, illas in sua essentia, tanquam in causa, & veluti in speculo purissimo contempletur, ejus cognitio discursiva non est.

Objicies sextò: Si Deus cognosceret creaturas possibles in seipso tanquam in causa, eas in sua omnipotentia ut illarum causa cognosceret: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet, Deus enim constituitur causa creaturarum per suam essentiam tanquam per radicale principium, per omnipotentiam verò ut per virtutem proximam executivam. Minor verò suadet: Omnipotentia in Deo non distinguitur virtualiter à scientia, ut constabit ex infra dicendis: Sed Deus non dicitur propriè in sua scientia cognoscere possibles, illa enim non habet rationem mediij objectivi, sed luminis intellectualis, se tenentis ex parte principij cognoscentis: Ergo non potest dici ea cognoscere in sua omnipotentia tanquam in causa.

Confirmatur: Esto detur scientiam in Deo esse attributum ab omnipotentia virtualiter distinctum, tamen negari non potest, iuxta principia Thomistarum, scientiam Dei esse causam rerum, non solum directivam, sed etiam effectivam; Atqui Deus non cognoscit creaturas in sua scientia, sed per suam scientiam: Ergo non cognoscit illas in seipso tanquam in causa.

Ad objectionem, concessa Majori, nego Minorem; ad ejus probationem, distinguo Majorem: omnipotentia in Deo non distinguitur virtualiter à scientia, ut speculativa, & practicè directiva, nego Majorem; ut executiva, & practicè practica, concedo Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Thomista ergo constituentes omnipotentiam indistinctum attributum à scientia, triplicem distinguunt conceptum in illa, scilicet contemplationis, directionis practicæ, & virtutis executivæ, & in illa, sub hoc ultimo conceptu, omnipotentiam consistere docent: licet autem in scientia speculativa, non dicatur propriè Deus cognoscere creaturas, in illa tamen, ut est virtus executiva, propriè dicitur illas cognoscere. Per quod patet ad confirmationem, Minor enim distinguenda est: Deus non cognoscit res in sua scientia, sed per suam scientiam, ut est speculativa, concedo Minorem: ut est practicè practica, & habet rationem potentie executivæ, nego Minorem, & Consequentiam. Solutio patebit ex dicendis disputatione sequenti, ubi agemus de causalitate scientie Dei.

Cc